

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Pragmatyka językowa Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Polacy i Niemcy w Europie	Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -	Kod zajęć 03PNES.21P.02491.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej	Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia	Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak	
Prowadzący zajęcia	Monika Grzelka	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie niezbędnej wiedzy dotyczącej pragmatycznych narzędzi analizy i opisu różnych wypowiedzi.
C2	Kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej w samodzielnych pracach badawczych i przyszłej praktyce zawodowej.
C3	Wdrażanie do umiejętnego, samodzielnego zgłębiania wiedzy z zakresu pragmatyki językowej.
C4	Kształcenie zdolności opisu języka pod kątem jego różnych komunikacyjnych zastosowań, kontekstowych i kulturowych przeobrażeń, pragmatycznej i retorycznej specyfiki.
C5	Wzrost lingwistycznej świadomości interpretatora.
C6	Wyrobienie umiejętności argumentowania sądów w trakcie dyskusji.

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	charakteryzuje pragmatykę językową (konceptje badawcze i ich przydatność w analizie tekstu i praktyce komunikacyjnej)	PNE_K2_W01, PNE_K2_W04	Kolokwium pisemne
W2	wyjaśnia różnice między intencją komunikacyjną a funkcją testu; w określonym przekazie umiejętnie rozpoznaje akty mowy, wskazuje możliwe znaczenia, określa czynniki kontekstowe	PNE_K2_W01, PNE_K2_W04	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)
W3	omawia podstawową aparaturę terminologiczną związaną z pragmatyką językową	PNE_K2_W04	Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi zastosować w praktyce badawczej podstawową aparaturę terminologiczną związaną z pragmatyką językową	PNE_K2_U01, PNE_K2_U04, PNE_K2_U06	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)
U2	rozpoznaje aspekty komunikacyjne i kulturowe wpływające na rozumienie przekazu językowego	PNE_K2_U04, PNE_K2_U06	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)
U3	potrafi komunikować się zachowując poprawność języka i kulturę komunikacji interpersonalnej	PNE_K2_U04, PNE_K2_U06	Kolokwium pisemne
U4	potrafi dokonać samodzielnej, krytycznej lektury tekstów naukowych i dyskusji z proponowanymi w niej badawczymi rozwiązaniami	PNE_K2_U04, PNE_K2_U06, PNE_K2_U08	Kolokwium pisemne
U5	potrafi umiejętnie łączyć wiedzę stricte językoznawczą z zagadnieniami z zakresu historii i teorii literatury, psycholingwistyki, neurolingwistyki, socjolingwistyki	PNE_K2_U05, PNE_K2_U06, PNE_K2_U08	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	wykazuje troskę o etyczność komunikacji	PNE_K2_K02, PNE_K2_K09	Kolokwium pisemne, Analiza tekstu (praca pisemna)

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Użycie języka (interakcja, nadawca, odbiorca, audytorium). Model komunikacji.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
2.	Tło aktu komunikacyjnego (kontekst szeroki i wąski, sytuacja społeczna, zaplecze kulturowe; kontekst nadawczy i kontekst odbiorczy; czas; miejsce; okoliczności).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
3.	Uczestnicy aktu mowy (pojęcie kompetencji kulturowej - w tym językowej i komunikacyjnej, role komunikacyjne, intencje komunikacyjne).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
4.	Ideacyjne, interakcyjne i tekstowe funkcje języka.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
5.	Teoria aktów mowy (aspekt lokucyjny, illokucyjny i perlokucyjny; siła illokucyjna i zamierzone efekty perlokucyjne; warunki fortunności).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
6.	Typologia aktów mowy (bezpośrednie i pośrednie akty mowy; performatywy i konstatacje).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
7.	Presupozycje i implikatury. Referencjalność, indeksykalność, deiktyczność.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
8.	Teoria konwersacji (kooperacja, maksymy konwersacyjne Grice'a, gry językowe).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
9.	Pragmatyka grzeczności.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
10.	Etyka komunikowania.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium
11.	Pragmatyka a gramatyka. Pragmatyka a semantyka.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa, Metoda warsztatowa, Metoda projektu, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Metoda aktywizująca - technika analizy SWOT, Metoda aktywizująca - technika drzewka decyzyjnego, Metoda aktywizująca - metoda "kuli śniegowej", Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	<p>Warunki zaliczenia: - student jest zobowiązany do przeprowadzenia analizy tekstu (wykonania pracy pisemnej) oraz zdania kolokwium pisemnego.</p> <p>Kryteria oceniania:</p> <p>bardzo dobry (bdb; 5,0): w pełni przyswojone zagadnienia z zakresu pragmatyki językowej; bardzo dobra znajomość siatki pojęciowej i prawidłowe jej wykorzystanie w praktyce; wysoka umiejętność analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); wysoki poziom aktywności; bardzo dobra ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu.</p> <p>dobry plus (+db; 4,5): w pełni przyswojone zagadnienia z zakresu pragmatyki językowej; bardzo dobra znajomość siatki pojęciowej i poprawne jej wykorzystanie w praktyce; wysoka umiejętność analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); wysoki poziom aktywności; niższa ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu.</p> <p>dobry (db; 4,0): w dobrym stopniu przyswojona problematyka z zakresu pragmatyki językowej; dobra znajomość siatki pojęciowej i jej poprawne wykorzystanie; dobre przygotowanie do analizy i interpretacji tekstu (pod kątem problematyki omawianej na zajęciach); aktywność; dobra ocena za samodzielnie przygotowaną analizę tekstu.</p> <p>dostateczny plus (+dst; 3,5): zadowalająca znajomość zagadnień z pragmatyki językowej; zadowalający stopień przyswojenia siatki pojęciowej; problemy związane z analizą i interpretacją tekstu (pod kątem badawczym przedstawionym na zajęciach); słaba znajomość literatury przedmiotu; dostateczna ocena za przygotowaną analizę tekstu</p> <p>dostateczny (dst; 3,0): zadowalająca znajomość zagadnień z zakresu pragmatyki językowej; problemy związane z rozumieniem podstawowych pojęć i ich poprawnym użyciem; kłopot z przygotowaniem analizy i interpretacji tekstu; liczne błędy i nieścisłości w samodzielnie przygotowanej analizie tekstu</p> <p>niedostateczny (ndst; 2,0): nieznanostwo problematyki z zakresu pragmatyki językowej, kłopoty związane z rozumieniem podstawowych pojęć; brak podstaw do przygotowania analizy i interpretacji tekstu; niedostateczna ocena za analizę tekstu.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Austin, J. L., Jak działać słowami, [w:] Mówienie i poznawanie, tłum. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1993.
2. Awdiejew A., Pragmatyczne podstawy interpretacji wypowiedzi, Kraków 1987.
3. Bariery i pomosty w komunikacji językowej Polaków, red. J. Bartmiński, U. Majer-Baranowska, Lublin 2005.
4. Butler J., Walczące słowa. Mowa nienawiści i polityka performatywu, tłum. A. Ostolski, Warszawa 2010.
5. Cegiela A., Słowa i ludzie. Wprowadzenie do etyki słowa, Warszawa 2014.
6. Duszak A., Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa, Warszawa 1998.
7. Fish S., Zwyczajne okoliczności, język dosłowny, bezpośrednie akty mowy, to, co normalne, potoczne, oczywiste, zrozumiałe samo przez się i inne szczególne przypadki, [w:] idem, Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane, tłum. A. Szahaj, Kraków 2008.
8. Goffman E., Człowiek w teatrze życia codziennego, Warszawa 2008.
9. Grabias S., Język w zachowaniach społecznych, Lublin 1994.
10. Grębowiec J., Mówić i działać. Wykłady z pragmatyki języka, Wrocław 2013.
11. Grice P.H., Logika a konwersacja, tłum. B. Stanosz, [w:] Język w świetle nauki, red. B. Stanosz, Warszawa 1980.
12. Grochowski M., Zarys analizy semantycznej grupy jednostek wyrażających negatywne etycznie relacje osobowe (kpiną, zniewaga, upokorzenie), „Polonica” 1982, VIII, s. 57-72.
13. Grzeczność nasza i obca, red. M. Marcjanik, Warszawa 2005.
14. Grzegorzczkowska R., Obelga jako akt mowy, „Poradnik Językowy” 1991, nr 5-6.
15. Grzegorzczkowska R., Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktów mowy, [w:] Język a kultura, t. 4: Funkcje języka i wypowiedzi, red. J. Bartmiński, R. Grzegorzczkowska, Wrocław 1991.
16. Kalisz R., Pragmatyka językowa, Gdańsk 1993.
17. Levinson, S. C., Pragmatyka, tłum. T. Ciecierski, K. Stachowicz, Warszawa 2010.
18. Marcjanik M., Polska grzeczność językowa, Kielce 2002.
19. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej, red. J. Stevart, Warszawa 2005.
20. Searl J. R., Czynności mowy. Rozważania z filozofii języka, tłum. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1987.
21. Tannen D., To nie tak! Jak styl konwersacyjny kształtuje relacje z innymi, tłum. P. Budkiewicz, Poznań 2002.
22. Zdunkiewicz D., Akty mowy, [w:] Współczesny język polski, red. J. Bartmiński, Lublin 2001.
23. Zdunkiewicz D., Teoria implikatur Grice’a a język wartości, „Poradnik Językowy” 1989, z. 8.
24. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie pracy pisemnej	15
Przygotowanie do zaliczenia	15
Inne	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PNE_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny odbieranych treści, zestawiania i waloryzowania źródeł informacji, krytycznego uczestnictwa w procesach komunikacji społecznej;
PNE_K2_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego przyjmowania ról zawodowych, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działań na rzecz ich respektowania.
PNE_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych, zmiennych warunkach, także przystosowując istniejące lub opracowując nowe narzędzia i metody;
PNE_K2_U04	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i wykorzystywać informację przy użyciu różnych źródeł i sposobów, a także formułować i uzasadniać na tej podstawie własne sądy oraz artykułować je za pośrednictwem różnych mediów;
PNE_K2_U05	Absolwent/ka potrafi formułując i artykułując wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień językowych, literackich, historycznych i kulturowych;
PNE_K2_U06	Absolwent/ka potrafi przez całe życie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać swoje umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania własnych predyspozycji twórczych i naukowych, zachęcać innych do podejmowania tego typu działań;
PNE_K2_U08	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi teoriami naukowymi, paradygmatami badawczymi, pojęciami i sprawnościami właściwymi dla polonistyki lub filologii germańskiej lub historii oraz dziedzin pokrewnych;
PNE_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania, procedury poznawcze i metodologie badań nad językiem polskim i niemieckim lub literaturą polską i niemiecką oraz ich kontekstami lub historią Polski i Niemiec;
PNE_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób fakty i zjawiska z zakresu historii języka polskiego lub języka niemieckiego;